

oziroma se še vedno izobražujejo, ne pride tip skoro nič v poštev. Tam postane le vid pozornejši in se izpopolnjuje. Pri artikulacijskem pouku, t. j. s prisvajanjem govorjenja z glasniki in z odgledovanjem od ust govorečim, se pa tip in vid jako izpopolnita in razvijeta.

Jelica Kellerjeva pa je izgubila v nežni mladosti vid in sluh. Moral se je torej v tem izrednem slučaju — ki ga obdružuje ves omikani svet — razvijati tip s podvojeno silo, ker je to zahteval izgubljeni vid in izgubljeni sluh.

Da se je pa ravno v tem slučaju tip tako izpopolnil, smelo trdim, da je k temu največ pripomogel artikulacijski pouk, t. j. prisvajanje glasov potom govorjenja. Jelica piše sama v knjigi „Moj svet“, da je sleherni njen atom za se vibroskop. S temi besedami je dovolj označila, kako fino razvit tip ima. Tudi vonj se ji je — kar je naravno — bolje razvil, kakor se razvije pri polnočutnih, glušicah in slepcih, ker ga ne rabijo toliko. Pri Jelici je pa narava tudi ta čut uporabila. V omenjeni knjigi opisuje Jelica krasno naravo, piše, kako vonja zrak na polju, v gozdu, v sobi i. t. d.

Ko jo je pred dvema letoma obiskal učitelj graške gluhonemnice, G. Pipetz, gotovo strokovno najbolj naobražen učitelj tega zavoda, je priobčil in opisal ta obisk nad vse zanimivo. Med drugim pripoveduje: „Ko sva sedela v verandi njene vile, je pričelo deževati, in opozoril jo na to. Smehljaje mi odgovori: „Vem, jaz dež vonjam.“ Zanimivo je tudi to, da je bila Jelica pri tem obisku tolmač med imenovanim učiteljem in njeno vzgojiteljico Mrs. Sullivan — sedaj poročeno Macy. Ta vzgojiteljica ne zna nemški, on pa le malo angleščine. Učitelj je s pomočjo ročnega alfabeta na roko povedal Jelici stavek nemški, in ona je prav razločno — trdo seve in monotonno kakor glušci — to povedala z besedo v angleščini in obratno. Ko ji je razlagal, kako poučuje tudi on nekega učenca, ki je tudi izgubil sluh in vid, s pomočjo lastnega ročnega alfabeta in ji je na roki tipal znake posameznih glasnikov, ki jih je obenem izgovarjal, je Jelica z drugo roko držel jo pred njegovimi usti, občutila tresljaje, proizvedene pri izgovarjanju posameznih glasnikov, in glasnice tudi izgovarjala. Imenovani učitelj, ki med vsemi dokazi v tem skoro neverjetnem pojavu, kar sem jih do sedaj čital, najbolj verjamem, trdi, da je Jelica Kellerjeva po njegovem prepričanju popolnoma slepa in gluha. One izraze, ki jih rabi v svojih spisih, ki jih le polnočutni ljudje morejo pojmiti, pripisuje ta strokovnjak čitanju knjig in spisov polnočutnih pisateljev in pa neizmernemu stremljenju njenemu, da bi bila polnočutnim v izobrazbi kakor le možno enaka.

K razvitku in izpopolnitvi tipa pripomore mnogo artikulacija, kar se pri pouku glušcev lahko opaža. Ta pouk nam pa še mnogo drugega pokaže in odkrije. Tu se vrši v prvih štirih šol. letih — z veliko težavnostjo in naporom učitelja — ono, kar se polnočuten otrok v prvih letih do vstopa v šolo tako naravnim putem brez truda prisvoji. Za dušeslovje je ravno gluhonemnica, na kateri se izključno glušci potom govorne besede izobrazujejo, bi rekel lahko — nekako najboljše in edino naravno in živo učilo. Zato bi sodila druga deželna gluhonemnica, ki jo v kratkem na Štajerskem ustanove — edinole v Maribor, kjer so kar tri učiteljišča. Tu bi se učiteljišči ne samo z metodo tega pouka — kar pa ni tako važno za ljudskošolskega učitelja — seznanilo, marveč bi se jim iz dušeslovja marsikaj na živih modlih pojasnilo, kar se s samo besedo le težko dožene. Končno omenjam še prerisnične besede gospoda predavatelja v Celju, da so naša učiteljišča slabo in napačno organizovana.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo, dne 1. maja 1910, ob pol 11 uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Dopisi in društvena poročila.
 3. Predavanje tov. Rosine o Stanku Vrazu.
 4. Poročilo delegatov o zborovanjih „Zveze“ z dne 3. aprila t. l. v Celju.
 5. Slučajnosti.
- K prav obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi — kakor sklenjeno — v četrtek, dne 5. maja t. l. izlet v Št. Jur ob juž. železnici,

kjer bo isti dan praznovalo „Učiteljsko društvo za celjski okraj“ svojo 40 letnico.

Ker se je razvilo naše društvo iz celjskega, je naša častna dolžnost skrbeti za to, da se udeležijo vsi udje krepkega sinčka slavja svoje 40 letne matere.

K banketu se naj blagovolijo prijaviti udeleženci izleta tov. Antonu Sivka, nadučitelju v Št. Jurju.

Vse p. t. članice in člani vabi k polnoštevilni udeležbi najprijaznejše

Anton Gnus,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Brežicah ob prav dobri udeležbi.

Med udeleženci je bil tudi član društva, okrajni šolski nadzornik G. Vodusek, ki je v svojem govoru poudarjal velikanski pomen učiteljskih organizacij ter vzpodbujal člane k redni udeležbi in neumornemu delovanju v prid organizacije.

Izmed dopisov je omenjati:

a) okrožnico „Zveze“ št. 12 glede vplačevanja društvenih prispevkov in
b) okrožnico „Zveze“ št. 14 glede potrditve pravil in določitve zborovanja.

Glede roditeljskega pisma, ki ga založi naše učit. društvo, se je sklenilo sledeče:

1. Tiskati se da 5000 izvodov.
2. Tiskarno se naprosi, da počaka z računom.
3. Vsem šolskim vodstvom se pošlje po en iztisk.
4. Vsakih sto iztisov stane 8 K, pod sto pa 10 K.

Prihodnje zborovanje se je določilo na 1. majnika v Dobovi ob 8. predpoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Društvene zadeve.
4. Konferenčna vprašanja.
5. Nasveti.

Poročevalcem konferenčnih vprašanj so se določili:

- I. vpraš. tov. Pečnik in Vadnal,
- II. „ „ Jamsšek in Potočnik,
- III. „ „ Medved.

Delegatom „Zavezinega“ zborovanja so se izvolili: tov. Franc Jamsšek, Janko Knapič in Josip Mešiček.

Nato je predaval tov. Rismal. Predavanje „Nekaj iz knjige srednjeveškega življenja“ je bilo izborno sestavljeno ter je vzbujalo občo pozornost poslušalcev.

Ker ni bilo samostalnih nasvetov je zaključil tov. predsednik zborovanje.

Učiteljsko društvo za celjski okraj.

K že objavljenemu podrobnemu vzporedju glede izleta dne 5. maja t. l. v Št. Jur in slavnostnega zborovanja istotam naj se vzame na znanje še nastopno:

a) Korporativno udeležbo je prijavilo tudi bratsko šmarsko-rogasško društvo.

b) Kakor smo zvedeli, se vrši ta dan v Št. Jurju velik koncert, pri katerem se bodo pele večinoma še neobjavljene pesmi slavnih lpuvcev. Torej gotovo nekaj nad vse vabljivega!

c) Se enkrat prosimo, da se udeleženci banketa takoj prijavijo tov. nadučitelju A. Sivki v Št. Jurju. Potrebno je, da se prej ve število udeležencev.

d) Savinjšani se odpeljemo nazaj z večernim vlakom ob 9.58, iz Celja do Žaleca pa na skupnem vozu. Kdor se želi poslužiti skupnega voza, naj se takoj prijavi podpisanimu.

Tovarišice, tovariši, vsi v Št. Jur. Vzpodbujajmo k temu drug drugega! Franc B r i n a r, t. č. predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Izprašani učiteljski kandidati,** ki žele dobiti suplenturo na državnih srednjih šolah na Kranjskem ali na c. kr. učiteljišču v Ljubljani, morajo vložiti svoje, po predpisu opremljene prošnje do 1. julija 1910, in sicer, ako že službujejo, službenim potom, sicer pa na c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko v Ljubljani.

**** Goriška podružnica „Društva slov. prof. v Ljubljani“** je priredila v sredo 27. t. m. javno predavanje v veliki dvorani „Pri jelenu“. Predaval je šolski svetnik A. Š a n t e l o esperantu.

**** Učne knjige francoskega jezika** za slovenske srednje in njim sorodne šole I. delu je c. kr. naučno ministrstvo dalo predaprobarcijo. Kujigo je spisal prof. Friderik J u v a n č i č.

**** Izzivanja nemških realcev v Ljubljani** so postala v zadnjem času jako pogosta. Sedaj strašijo po Ljubljani z burševskimi čepicami in ob belem dnevu izzivajo slovensko občinstvo z tuljenjem „Die Wacht am Rein“. Ravnateljstvo realke se pa ne gane in ne stori nobenega koraka, da bi tem pobihem prepovedalo izzivanje domačega prebivalstva. Lepa vzgoja posirovelosti. Kaj bi se zgodilo, če bi se slovenski dijaki tako vedli?

**** Letošnje poletne šolske počitnice.** Naučni minister je izdal sledečo odredbo glede letošnjih poletnih šolskih počitnic za srednje šole, učiteljišča in navtične šole: Šolsko leto

1909/10. se zaključijo v Galiciji 30. junija, v Bukovini 15. julija, v Bolesanu in Meranu 30. junija, v Trentu in Roveretu 23. julija, v vseh drugih mestih 2. julija. Šolsko leto 1910/11. se začne v Galiciji 1. septembra, v Trentu in Roveretu 1. oktobra, v vseh drugih mestih 9. septembra. Prvi semester šolskega leta 1910/11 se zaključijo v Trentu in Roveretu 28. februarja 1911, v vseh drugih mestih 31. januarja. Semestralne počitnice odpadejo, binkoštna pa ostanejo neprikrajšane.

**** Ruski jezik** se na Japonskem vedno bolj širi. Učijo se ga že širši krogi. Dosedaj je uvedena ruščina kakor obligaten predmet v 16 japonskih srednjih šolah. Ruski listi si pridobivajo vedno več naročnikov. Nekateri Rusi se bojijo, da se Japonci zopet pripravljajo na vojno z Rusijo, zato se uče tako pridno ruščine.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenske“ 173. odborova seja se je vršila dne 15. aprila. Predsednik naznanja, da je zastopal Matico pri pogrebu rajnega pesnika Medveda in v spremstvu treh drugih članov pri glavni skupščini „Matica Hrvatske“ v Zagrebu. Poroča o dopolnilnih volitvah na letošnjem običnem zboru Maticе Slovenske. Vsi vnovič ali nanovo voljeni odborniki so voljeni na štiri leta. Pri volitvi predsedstva, blagajnika in dveh ključarjev se voli enoglasno dosedanji predsednik dr. I l e š i č, enako blagajnik in oba ključarja. V knjižni odsek se uvrstila na običnem zboru novo izvoljena odbornika Koder in dr. pl. Bleiweis; Koder se pridruži še poleg tega gospodarskemu odseku. Odda se tisk „Letopisa“ in „Prevodov iz svetovne književnosti“. Oddaja „Zabavne knjižice“ se odloži na prihodnjo sejo. V deželni umetniški svet pošilja „Matica“ kot svojega zastopnika ravnatelja I. Šubica. Določijo se recenzenti nekaterim rokopisom; prevod Zeyerjevega romana „Jan Marija Plojhaž“ je izgotovljen. Za 1909. leto se je prodalo 4255 garnitur, med dijake se jih je razposlalo po dve kroni 150. Za tekoče leto se je nabralo dozdaj 822 naročnikov, skupno število naročnikov slovenskega zemljevida pa znaša 900.

Mednarodno umetniško razstavo so otvorili dne 23. tega mes. v Benetkah.

„Naša bodočnost“, glasilo napredne mladine, objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Slovenska mladina — v Sokolske vrste! — 2. Zakaj plačujemo davke? — 3. Živali na potu. — 4. Naš najbližji sosed — mesec! — 5. Alkoholizem v starem veku. — 6. Vestnik za sokolski naraščaj — 7. Listek. — Toplo priporočamo!

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Avgustin P o ž e g a r: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. Karel K v e d e r: Vzgojni pomen domačije in šole. — 3. J. K.: Četrty avstrijski kongres za oskrbo slaboumnih otrok. — 4. Fr. A. J e r o v š e k: Blaž Matek. — 5. Dr. Jos. T o m i n š e k: Kako pišimo krajska lastna imena? 6. Književna poročila: Ocena. — Novosti. 7. Razgled: Jezikovni drobiž. — Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Višešolski vestnik. — Šolstvo v tujini. — Mala poročila.

50-letnica pesmi „Naprej, zastava Slave!“ Letos bo 50 let, odkar je bila zložena in se prvič pela naša slovenska himna. Odbor „Glasbene Maticе“ je v svoji seji sklenil, da se tem povodom jeseni priredi skladatelj in častnemu članu „Glasbene Maticе“, Davorinu J e n k u, časten večer. Prvič se je pesem pela 23. oktobra pred 50. leti. Zložena je bila na dan 16. maja.

Turki pred svetim Tilnom. „Slov. Narod“ piše: Kot drugi zvezek Jan Legove mladinske knjižice je izšla v zalogi „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ zgodovinska povest „Turki pred sv. Tilnom“, ki jo je spisal Julij S l a p š a k in jo je s častno nagrado odlikoval ljubljanski občinski svet. Cena 1 K 20 v, s pošto 1 K 36. — Povest je jako dobro zasnovana in izvedena, jezik je zoren, slog preprost, a pester, primeren mladini. Nič vsiljivega moraliziranja, a vender mnogo dobrih in umestnih nauk. Povest se jako ugodno razlikuje od tistega smetja, ki ga je toliko razdanega pod naslovom „mladinska literatura“. Želimo, da bi se knjižica kar mogoče razširila med mladino in da bi našla pot v šolske knjižnice. Želimo ji, da bi pri ljudskošolskih knjižnicah imela več sreče, kakor jo je imela prekrasna Erjavec-Sajovičeva knjiga „V naravi“, ki se je je sicer po zaslugi srednješolskih profesorjev mnogo razprodala, ki je pa v zlic toplemu priročilu deželnega šolskega sveta našla pot le v kakih 50 ljudskošolskih knjižnic in dobila med ljudskimi učitelji samo v Kostanjevici vnetega razširjevalca. Mladina je potrebna dobrega, zabavnega in vzpodbudnega čtiva — naj bi našli „Turki“ pred sv. Tilnom“ mnogo razširjevalcev in še več bralcev!

Politiški pregled.

*** Odlok c. kr. naučnega ministrstva glede Haleyjevega kometa.** Posl. dr. Dulibič, Hribar, dr. Rybar in tovariši so dne

14. t. m. vložili sledečo interpelacijo na ministrskega predsednika naučnega in notranjega ministra: Po današnjih časniških poročilih je c. kr. naučno ministrstvo povodom povratka Haleyjevega kometa in zaradi tega se javljajočih pojavov med ljudstvom, kakor n. pr. strah pred koncem sveta in izkoriščanje ljudstva od špekulantov itd., izdalo odlok, ki je v prvi vrsti namenjen namestnikom v Trstu in Dalmaciji in dež. predsedniku na Kranjskem, v katerem se omenja, da vlada med kmetijskim prebivalstvom južnih kronovin, posebno med manj izobraženimi sloji v Dalmaciji velik strah zaradi prikazni kometa; pripadniki teh slojev baje celo nameravajo prodati vse imetje in denar zapraviti. Zato naučno ministrstvo poziva omenjene funkcionarje, naj potom šole in prižnice vplivajo pomirjevalno na prebivalstvo in s tem preprečijo morebitne obžalovanja vredne blodnje in nespametna dejanja prebivalstva. — Podpisani morajo izrečno izjaviti, da ne vladajo niti v Dalmaciji niti na Primorskem in na Kranjskem med najširšimi sloji omenjene ali druge bojazni. Vse, kar se pripoveduje o tem, ter o namerah prodajati imetje in o možnosti, da bi prebivalstvo kaj nespametnega storilo, sloni na zlobni izmišljotini oseb, ki so sovražne našemu prebivalstvu in dajejo take napačne informacije na višja mesta in take napačne govornice nalašč razširjajo, da bi naš narod poniževali in izpostavili sramotanju. — Naše prebivalstvo je glede povratka kometa popolnoma mirno, se ne boji konca sveta in v tem oziru ne potrebuje poukov. Naši časniki sami niso vzemirjali s pretiranimi poročili ljudstva, kakor se to godi drugje. — Name-ravani pouki v šoli in na prižnici so pa v stanu čisto mirno prebivalstvo alarmirati. Zato si dovoljujemo vprašati nj. ekscelence: Ali je res, da je c. kr. naučno ministrstvo izdalo omenjeni odlok, in če je res, kako se glasi in kako opravičuje nj. ekscelence one po časniških poročilih v odloku obsežene in naš narod globoko žaleče sumnje?

*** Odprava potnega lista v prometu s Srbijo.** Ministrstvo za notranje stvari objavlja, da je srbsko ministrstvo za notranje stvari popolnoma odpravilo potni list za v Srbijo in iz Srbije.

*** Volilne listke za bosansko-hercegovske deželnozbornske volitve.** „Večerni Sarajevski List“ je objavil že dovršene volilne listke za bosanske in hercegovske deželnozbornske volitve. Vseh volilcev je 402.164, in sicer je srbsko-pravoslavni volilcev 173.127 ali 43.05 odstotkov, mohamedanskih 137.365 ali 34.15 odstotkov in rimsko-katoliških volilcev 88.929 ali 22.21 odstotkov. Ostanek 2744 volilcev, oziroma 0.95 odstotkov se razdeli med Žide in na konfesije, ki nimajo mandatov.

*** Preganjanje Slovakov.** Kraljeva kurija v Budimpešti je obsodila sivega in starega slovaškega župnika Kocoureka na 16 dni temnice in 200 K globe zaradi „ščunjanja proti državi“. Na priporočilo pravosodnega ministra je cesar župniku odpustil kazni v državni temnici.

*** Izganjanje Židov iz Rusije** je zavzelo v zadnjem času znatne demenzije. Iz Podwoločyske poročajo: Z vsakim vlakom prihaja iz Kijeva vse polno židovskih družin, ki so bile odtam izgnane. Večina izgnancev se naseljuje v Krakovem in Levovu. Doslej je bilo izgnanih iz Kijeva 651 židovskih rodovin.

*** Volilna reforma na Hrvaškem.** „Pokret“ priobčuje nekatere podrobnosti volilne reforme, ki se ima v kratkem predložiti hrvaškemu saboru. Po novi volilni reformi imajo volilno pravico po mestih vsi, ki so izpolnili 24. leto in ki plačujejo najmanj 10 kron, v Bakru, Senju, Karlobagu, Gospiću, Otočcu in Ogulinu pa najmanj 6 kron direktnega davka. V drugih okrajih imajo volilno pravico tisti, ki plačujejo najmanj 15 K, v Liki pa najmanj 6 kron direktnega davka. Pasivno volilno pravico imajo tisti, ki uživajo že najmanj 5 let domovinsko pravico na Hrvaškem, ki znajo pisati in so večji hrvaškega jezika. Od volilnosti so izključeni vsi deželni in občinski uradniki, učitelji in profesorji, izvzemši vseučiliških profesorjev. Za kandidata se proglasi tisti, ki ga kandiduje najmanj 15 volilcev. Ako je v kakem volilnem okraju prijavljen samo en kandidat, ga volilna komisija proglasi za izvoljenega brez volitve, to je brez glasovanja.

*** Slovanski kongres v Sofiji.** Iz Belgrada pišejo: V vseh tukajšnjih krogih vlada velikansko zanimanje za vseslovanski kongres v Sofiji. Udeležijo se ga najodličnejši politiki vseh strank. Časopisi so celo poročali, da se kongresa oficialno udeleži prestolonaslednik kraljevič Aleksander. Ta vest je netočna. Kraljevič Aleksander se kongresa oficialno ne udeleži, ker so prireditelji kongresa načeloma sklenili, da prireditve ne sme imeti oficialnega značaja in da se mora preprečiti vse, kar bi lahko zbuvalo sum, da stoji v ozadju te slovenske prireditve ta ali ona vlada, ta ali ona vladarska hiša. Ker pa se kraljevič Aleksander izredno zanima za novo slovansko gibanje, je izrazil željo, da bi se smel slovanskih prireditve udeležiti kot privatnik, kot gost. Ako srbska vlada ne bo imela ničesar proti temu, je umljivo, da bodo prireditelji kongresa sprejeli kraljeviča. Sicer pa vprašanje o udeležbi ali neudeležbi kraljeviča Aleksandra na slovanskih prireditvah ni definitivno rešeno. Ako

se vlada izreče za to, da sme kraljevič kot privatnik prisostvovati sofijski slavnosti, potem je gotovo, da se kraljevič Aleksander udeleži prireditve v družbi bolgarskega prestolonaslednika Borisa, ki je prav tako navdušen Slovan kakor kraljevič Aleksander. Govori se, da se sofijskih prireditev udeleži pod vsakim pogojem kraljevič Gjorgje, in sicer ne glede na to, ali mu vlada to dovoli ali ne.

* **Za splošno volilno pravico na Turškem.** Socialno demokratska stranka v Sounu je poslala parlamentu peticijo za uvedbo splošne in enakopravne pravice. Peticijski odsek je to vlogo zavrnil.

Kulturno delo.

+ **Tržaško učil. društvo** je sklenilo, kakor je poročal svoj čas „U. T.“, na sestanku 17. febr. v odgovor na podel napad „Slovenca“ na našo obrambno šol. družbo, da ne čuti samo pravice, temveč celo dolžnost sodelovati pri kulturnem delu dr. C. in M. ter da bo to dolžnost v bodoče izvrševalo s podvojenimi silami.

Od besed so naši tržaški tovariši po svoji stari navadi prešli takoj k dejanju. Priglasili so se k obrambnemu skladu C. M. družbe, zbrali ter odposlali tudi hkrati 200 kron. Nadalje so najintenzivneje sodelovali pri ustanovitvi novih podružnic v tržaški okolici. Od teh pet, to pomeni vseh podružnic je večina nastala po iniciativi naših tovarišev. V dokaz bodi dejstvo, da so trem novim podružnicam predsedniki naši tovariši, in sicer podr. na Opčinah tov. Sorč, podr. v Trebčah tov. Bratož, podr. v sv. Mar. Magd. tov. Stubel. A tudi pri ostalih dveh (v Sv. Križu in v Bazovici) se menda ne motimo, če sodimo, da so tudi tu sodelovali naši tovariši.

To je bil dostojen odgovor na ono mahanje „Slovenčevega“ dopisnika. „Der Hieb sitzt!“ bi rekel Nemeec. A kolikor poznamo svoje tovariše ob sinji Adriji, smo popolnoma prepričani, da po Aškerčevih besedah „stojte pripravljene še s pestmi“.

Na to pričujočo vest bi pa opozorili še posebno gotove „rodoljube“, ki ravno niso klerikalci, a časih tudi zapadejo v klerikalen greh, da po kavarnah radi zabavljajo čez učitelstvo, ki baje „nič ne dela, a samo lenuhari“.

Obrambni vestnik.

* **Štrukelj in Odlasek.** Naš dopisnik nam poroča: Ko sem se pred več tedni mudil mimogrede v Dobropoljah ter povpraševal po tem in onem, sem imel priliko čuti, kako jako je bilo tamošnje ljudstvo razjareno na nadučitelja Štruklja in splošno na vse učitelstvo. Menda je dala povod neka Štrukljeva ovadba na dež. šol. svet zaradi neizterjanih glob za šolske zamude. Take splošne razburjenosti proti učitelstvu še nisem zlepa videl in takega zabavljanja še tudi nisem slišal, kakor je ob tisti priliki padalo po dobropoljskih gostilnicah zlasti na nadučitelja Štruklja in učitelja Odlaska. — Ker pa sta oba tovariša prav „pridna“ klerikalca, se mi je to še bolj čudno zdelo, saj so Dobropolje znane kot najbolj klerikalen kraj na vsem Slovenskem. In ko se je „Slovenec“ bahal kmalu na to, kako spoštuje „naše dobro verno ljudstvo“ dobre „krščanske“ učitelje, sem se nehote spomnil psov in groženj, ki sem jih slišal v Dobropoljah. Pa sem napisal tisto notico in postavil nadučitelja Štruklja in učitelja Odlaska za zgled, da „naše dobro verno ljudstvo“ tudi še bolj pobožnih in brunnih učiteljev ne spoštuje tako, kakor bi rad natvezil „Slovenec“ javnosti, kadar snubi za „Slomškarijo“. Če bi bilo kaj moštvva v teh cenjenih tovariših, tedaj bi morala odkrito priznati, da je to žalibog le preveč — res. Tega priznati si seveda nista upala in da bi javnost nasula peska v oči, sta poslala v „Slovenca“ neko „izjavo“, v kateri nas pozivljata, da naj jim navedemo kar imena tistih, ki so jih hoteli pometati iz stanovanj. Mi odgovorjamo na to: Imena dotičnikov nam niso znana, ker sploh ne poznamo tam ljudi po imenih. Tudi če bi jih poznali, bi jih ne inenovali, ker ne maramo iti drž. pravnosti v roke, konstatiramo pa, da se je res pripovedovalo, da so bili neke nedelje večer ljudje tako razburjeni, da ni dosti manjkalo in pometali bi bili oba učitelja iz šolskih stanovanj, kakor so že enkrat Štruklja na Robuz, ko ga je moral potem „Učit. tov.“ braniti. — Ob tej priliki se je tudi poudarjalo, da ne bo prej miru, preden ne gre nadučitelj Štrukelj iz fare. V „izjavi“ pravita imenovana tovariša, kako dobro se počutita v Dobropoljah in „nazdarkujeta“ po „orlovsko“, da bi moral ves svet misliti, kako grdo smo se lagali in kako sta tam priljubljena. Če se dobro počutita, je to končno stvar okusa, zaradi katerega ju ne moremo zavidati. Da pa ne bosta zaradi priljubljenosti v kakšnih zmotah, ju pa prosimo prav lepo, naj se v tem oziru obrneta za informacije predvsem na župane, zlasti Mustarja, ti jima bodo že razložili, čuvstva svojih občanov. — Ali razumeta, čislana tovariša?! — Če bo treba, bomo seveda še govorili.

* **Nemško šolstvo na Spodnjem Štajerskem.** Nemški nadučitelj Brandais v

Marenbergu je dne 24. t. m. v „Grazer Tagblattu“ priobčil uvodnik o nemškem šolstvu na Spod. Štajerskem. Njegova izvajanja so za nas poučna. Predvsem priznava Brandais, da nemških šol na Spod. Štajerskem ne obiskujejo samo nemški otroci, marveč da jih obiskujejo tudi slovenski otroci, seveda pravi, da otroci „deutschfremdlich“ staršev in otroci iz mešanih zakonov, a to so pojmi, ki se dajo raztegniti, kakor kdo hoče. Brandais sam pravi, da so ti otroci slovenske narodnosti, a da jih nemške šole ponemčjujejo, in pravi tudi, da bi bila blaznost, ko bi Nemci odbijali te otroke in ko bi se ne pospeševalo asimiliranje Slovencev z Nemci. Brandais stoji na stališču, da je toliko bolje za Nemstvo, kolikor več Slovencev se v nemštvu potopi, in zavrača nemško stališče, češ, Slovenci so vseskoz inteligentni in izobrazbe željni ter imajo zmožnost se kulturno razviti ter nemstvu postati nevarni. Nemeec je, kdor se za Nemca priznava, naj bo katerekoli narodnosti — to je stališče Brandaisovo. V svrhu, da se nemstvo utrja, se Brandais odločno protivi zahtevi mnogih Nemcev, da bi se na nemških šolah gojil tudi slovenski učni jezik. Izreka se pač zato, naj se poskrbe slovenski jezikovni kurzi, a šole da morajo ostati popolnoma in izključno nemške in ne smejo postati utrakvistične, češ, da je v utrakvističnih šolah nemogoče mladino vzgojiti v narodnem duhu. To je nemško stališče. Koliko prednost daje to Nemcem v primeri s Slovenci, je lahko spoznati, če se pomisli, da imajo Slovenci na Spod. Štajerskem pravzaprav same utrakvistične ljudske šole.

Kranjske vesti.

—r— **Dve novi šolski zgradbi.** V Št. Vidu nad Vipavo zgrade novo šolsko poslopje, ki je proračunovano na 38.565 K. — Tudi na Vrabčah pri Vipavi sezidajo novo ljudsko šolo po proračunu 28.860 K.

—r— **Z Jesenic pišejo „Gorenjcu“:** Naše učitelstvo je v neznošnih razmerah. Neosnovani, zlobni napadi se vrše od gotove stranke dannadan. V katoliškem domu pa se obrekuje in sramoti brez vsakih mej. In to vse brez povoda, ker vsakdo lahko ve, da se učitelstvo ne udeležuje aktivno politike in izpolnjuje nad vse svojo dolžnost, ki jo tudi mora, zakaj špionov ima neštevilno, ki zalezujejo v svoji nizki škodoželjnosti vsak korak in postavljajo za špione v ta namen tudi učence, ki naj torej denuncirajo svoje učitelje. Neverjetno! V teh razmerah naj vzgaja učitelj deco, ki se pred njo učitelj ponižuje, obrekuje in se mu grozi s kaznijo. Tako n. pr. si pravijo otroci med seboj, da bodo kazensko prestavljeni vsi učitelji, akoravno niso prav ničesar zakrivali kot to, da se jih prav neusmiljeno službeno izkorišča. Poučuje v beznicah, kjer je toliko otrok, da morajo sedeti po tleh, kjer je toliko prahu in vročine, da neprestano bolehalo, kjer je sploh higienično stanje tako, da bi se moralo poučevanje v takih razredih prepovedati; grozi se učiteljem zato, ker vestno izpolnjujejo svojo dolžnost, a se morajo s svojimi dohodki pravcato boriti. Svoj prosti čas mora uporabljati za stranske dohodke. Občina, v kateri ostane delo učiteljev, jim je po brezvestni zaslugi neke stranke odvzela stanarino, ker ona ima baje denar samo za klerikalne hujskače, ne pa za izkoriščane učitelje. Prišlo je že tako daleč, da je sedaj pravkar vsaka baba že šolski nadzornik in ni drugega pogovora med najhujskanimi klerikalci kot zabavljanje nad učitelji. Če je kak Bog nad nami, tedaj mora ta gotovo kaznovati brezvestne hujskače, ki so to zakrivali. Ker pa učitelstvo noče službovati v takem slabem kraju, kakor so Jesenice, zato ni čudno, da izkusa priti v boljše kraje. Učitelj Schiffer, Salberger, učiteljica Salberger so sedaj vložili prošnje za boljša mesta, g. nadučitelj se potezuje za drug kraj, g. Pibovec se tolaži z ministrstvom in tudi ostale gospice učiteljice upajo, da jim priložnost odpre upanje na druge službe. To je odpor učiteljskih oseb, ki se nasilnosti ognejo in dajo prostor drugim močem, ki si želijo prenašati surovost. Če pojde to tako naprej, tedaj bodo postale Jesenice kraj, kamor se bodo pošiljali le še lahko disciplinirani učitelji v blagor in korist onih, ki rabijo napram inteligentnemu, požrtvovalnemu in nadarjenemu učitelstvu brezvestno sirovost. Čas nam pokaže, kako se razreši vse to, in že lahko v naprej sodimo.

—r— **Ustanove za slepe otroke.** Pri ustanovi baron Flödniggovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je začetkom šolskega leta 1910/11 podeliti tri do štiri mesta. Ustanovi se uživajo v odgojilnici za slepe v Lincu, kjer se šolski pouk prične dne 16. septembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci ubojnega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobrazni, ter so najmanj sedem, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev ustanovnega mesta je potom dotičnega okrajnega glavarstva, ozir. po mestnem magistratu ljubljanskem podati do 20. maja t. l. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, izpričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in uradno zdravniško ali od uradnega zdravnika potrjeno izpričevalo o zdravju in izobraznosti dotičnega prosilca.

—r— **Divjega petelina** je izsledil in ustrelil na Javorniku pri Postojni ravnatelj meščanske šole, tov. Jos. Brinar. Pač redka lovska sreča!

Štajerske vesti.

—g— **Krajni šolski svet Globoko pri Brežicah** je v svoji zadnji seji soglasno sklenil, da posihal uraduje izključno v slovenskem jeziku ter da tudi ne sprejema več nobenega neslovenskega uradnega dopisa. Priporočamo v posnemanje drugim krajnim šolskim svetom in mnogim občinskim uradom, ki se pri uradovanju še vedno poslužujejo nemščine!

—g— **Slovenski učitelj in nemškutarski občinski odbor.** Slovenski nadučitelj na Muti na Spod. Štajerskem je zažgal na veliko soboto po štajerski navadi velikonočni kres. Dasi je gorel kres na takem kraju, da je bila vsaka nevarnost izključena, je vendar nemškutarski občinski odbor na Muti sklenil, da da nadučitelju zaradi zažiganja kresa ukor. Sovraštvo nemškutarjev do Slovencev ne pozna nikakih mej.

—g— **Otroška igra „Rdeča kapica“ v Gotovljah.** Dne 17. t. m. se je morala ta ljubka otroška igra ponoviti, kakor smo poročali že zadnjič. Kakor je bilo vobče zapaziti, so napravili mali diletantje na stare in mlade najboljši vtisk ter želi obilo aplavza. Priznati se mora, da se je igra jako lepo igrala ter bi želi mladi igralci na marsikaterem velikem odru priznanje, kakor so ga na domačih deskah. Čestitati moramo tamošnjemu učitelstvu na krasnem uspehu, ki je pokazalo, kaj se da doseči z vztrajnostjo ter se ni ustrašilo grozečega pogleda g. župnika, ki mu igra nikakor ni bila dosti sveta. Obisk je bil v kljub nestalnemu vremenu dovoljen ter je bilo občinstvo iz vseh okoliških krajev zastopano. Seveda se je marsikoga pogrešalo, toda temu so se morali naši diletantje povsod že privaditi. Upamo, da nam Gotoveljčani napravijo še marsikatero tako nedeljo.

—g— **Uradno predpisana agitacija za nemško meščansko šolo.** Okrajni šolski svet ptujski je zaukazal šolskim vodstvom v bližnji ptujski okolici, naj bi pozvedovali, koliko dečkov bi obiskovalo novo ustanovljeno deželno nemško meščansko šolo v Ptuju. Med vrsticami se precej jasno čita želja, naj bi se fante tudi nagovarjalo k obisku. Ni zadosti, da Slovenci ne dobimo sploh nobene meščanske šole, ampak bi morali slovenski učitelji na uradni pritisk še agitirati za nemške šole!

—g— **Spodnještajerski „Volksrat“** je sklical v nedeljo, dne 24. aprila, v Mariboru shod zaupnikov nemškonacionalne in štajercijanske stranke iz mariborske okolice k posvetovanju, kako bi se dalo slovenske učitelje na okoliških šolah nadomestiti z nemškimi. Sklepalo se je tudi o neki večji gospodarski zadruzi, ki naj bi izvrševala za nemške in nemškutarske pristaše prodajo vina, živine, sadja in vseh drugih pridelkov. Sedež te zadruge bo v Mariboru. Nemci so spoznali, da jim samo „Schulverein“ in „Südmarka“ ne pomagata k osvojitvi slovenske mariborske okolice, ampak treba se je oprijeti gospodarsko-zadružnih tal!

—g— **Iz Pičee** poročajo: Poročil se je tukajšnji učitelj Ferdo Kókot z gđ. Erno Bradaskovo učiteljico istotam. Piščani se mu moramo zahvaliti za marsikatero prijeten urico, ki nam jo je napravil s prireditvami raznih veselje. Upamo, da nam tudi sedaj, ko si je sezidal lastno ognjišče, pojde rad povsod na roko. Želimo obilo sreče!

—g— **Strah pred slovensko šolo** imajo v Marnbergu. Minuli teden so se tamkaj mudili po svojih opravkih trije znani Slovenci iz Dravske doline. Marberžani so hitro iztuhtali, da so prišli gledat stavišče za slovensko šolo. Počasi se bodo že morali privaditi tudi tega „strahu“, kakor še marsičesar drug-ga. Tako pravi „Narodni Dnevnik“.

Goriške vesti.

—g— **Pevsko in glasbeno društvo v Gorici** (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) priredi 4. maja 1910 svoj pomladanski koncert. Iz prijaznosti sodeluje tudi g. Berta Javurekova, absolventinja praškega konservatorija. Bazen pevskih tvek bo v vzporodu tudi Mozartov koncert za violino, violo in klavir. Program bo torej izredno zanimiv in opozarjamo nanj tovariše in tovarišice iz Gorice in okolice.

—g— **Čebelarska podružnica na Grahovem ob Bači** vabi k čebelarskemu shodu, ki se vrši na Vnebohod, t. j. 5. maja t. l., ob 3. uri popoldne v ljudski šoli na Grahovem, pri katerem bo predaval tov. nadučitelj A. Likozar iz Ljubljane.

—g— **Slovenska deželna kmetijska šola** je končala v soboto svoje šolsko leto. Gojencev je bilo v 2 tedajih 39. V nedeljo so napravili pod vodstvom dveh svojih učiteljev izlet v Kobarid.

—g— **Na dijaško kuhinjo** se naši rodoljubi vse premalo spominjajo. Ob raznih prilikah, ko imate čisto vsega dovolj, spomnite se naše ubožne in lačne šolske mladine,

bodi tudi z malimi prispevki! Vsak, še tako mal znesek je dobro došel.

—g— **Popravek.** V Zadnji številki v dopisu A. Lebana mora stati: „Caveant konsubs“ in „Aurevoir!“

—g— **Pozor, starši!** Deželni odbor goriški razpisuje natečaj za 16 brezplačnih prostorov v gradeškem kopališču za toliko ubožnih dečkov, odnosno deklic, ki so škrofulozni ali rahitični. Dotične prošnje naj vložijo starši takih otrok pri deželnem odboru do najdalje 15. maja t. l. Prošnjam je priložiti: Mnenje županstva, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo o pristojnosti v kako občino naše dežele, kakor tudi ubožno in zdravniško izpričevalo. Bazen tega je treba priložiti izpričevalo okrajnega zdravnika o tem, da dečki ali deklice nimajo kake nalezljive bolezni in da v njihovih stanovanjih ni bilo v zadnjih štirih tednih nalezljivih bolezni.

—g— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico 19. in 20. aprila 1910.** Podelil, oziroma podaljšal se je dopust nekaterim učiteljem in učiteljicam. Dvema učiteljicama se je podelila prva petletnina. Dale so se tri podpore: 80, 60, 50 K potrebnim in vrednim učnim osebam. Enemu učitelju, ki se udeležil risarskega tečaja za obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani, se je podelila podpora 60 K. Storili so se potrebni koraki, da dobita dve šoli dobre šolske prostore. Opozorilo se je na kompetentnem mestu, da „Novi čas“ laže in hujska proti učitelstvu, šolstvu in šolskim zakonom. Vprašalo se je, ali ima njegov urednik potrebne pogoje poštene eksistence, da mu ne bo treba živeti od hujskanja. Izrazilo se je začudenje, da hoče mlad človek brez potrebne izkušnje in poznanja naših deželnih razmer, ki se je k nam priselil s trebuhom za kruhom, tukaj imeti veliko besedo in sejati med nami sovraštvo. — Sklenilo se je razširiti šolo v Solkanu v petrazrednico in ono v Prvačini v trirazrednico. Pri šoli v Kozani se kupi kos zemljišča, da se razširi šolski vrt. Dovolilo se je razne poprave. Nakazalo se je izplačilo predloženih računov.

Istrske vesti.

—i— **Vadnica v Kopru**, t. j. edina šola, kamor so mogli koprski Slovenci z mirnim srecem pošiljati svoje otroke, se upuči, in v nadomestilo naj bi v tem mestu družba sv. C. in M. ustanovila slovensko šolo. Tako smo brali v „Edinosti“. Čudimo se, da istrski politički krogi sprejemajo to vest tako hladnokrvno. Po našem mnenju družba C. in M. nima v Kopru čisto nič ustanavljati. Slavna avstrijska vlada, ki z ustanavljanjem in razširjanjem nemških šol tako pridno skrbi, da bi se bog-nedaj pohrvatil kakšen potomec na jug privandranega prusaškega natakarka, ima prekleto dolžnost, da skrbi za pouk svojih lastnih c. kr. uslužbencev, ker ravno ti dajo slov. vadnici v Kopru največje število otrok. Vadnica, dosedaj enorazredna in sama o deška, bi morala obstati; da izpremeniti bi se morala v mešano enorazrednico (vsaj za sedaj). Vadnico je slednja leta obiskovalo povprečno okolo 40 dečkov, k tem lahkim srecem pristajemo še najmanj 40 deklic. Tu je kontingent že za dva razreda. Mislimo, da je stvar jasna. Ali kaznilnico in druge c. kr. urade ven iz Kopra, ali pa naj vlada skrbi za pouk naraščajo svojih slovenskih uradnikov in uslužbencev! V prvi vrstiji je tedaj zdaj najsvetejša dolžnost primorskih, osobito istrskih poslancev, da na morodajnem mestu pošteno zapopotajo. Dobri sreči in ljubemu Bogu menda te zadeve ne bomo prepustili.

Splošni vestnik.

Kako so malenkostni! Slovensko čebelarsko društvo prireja že nekaj let sem poučna predavanja in poučne tečaje križem slovenske zemlje, po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroskem. Na vseh teh predavanjih in tečajih govori tovariš nadučitelj Anton Likozar iz Ljubljane. Imel je že nebroj predavanj in je s svojim strokovnjakim poukom dosegel že najlepše uspehe v korist napredka in razvoja domače čebeloreje. Obvestila o takih prireditvah dobivata tudi „Slovenec“ in „Domoljub“, a ta dva poštena lista črtata iz vsakega obvestila in poročila Likozarjevo ime in stan. Zakaj? Zato, ker je učitelj, ki ni njihove barve! Kako bi kričali, ko bi bil Likozar Slomškar! Sedaj pa molče, ker mislijo, da bodo z molčanjem zmanjšali zasluge vrlega učitelja! Kako so malenkostni! Že v čebeloreji iščejo — politike. Res, pravi troiti!

Kupujte in razširjajte mladinske spise, ki jih izdaja „Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta“! S temi prelepimi knjigami napravljate mladini pravo veselje in obenem podpirate naš Učiteljski konvikt! Te knjige so najprimernejše darilo mladini ob vsaki priliki.

Jubilejske vinjete je izdala ob priliki svoje 20 letnice Mestna hranilnica ljubljanska. Vinjete so jako lične in se dobivajo pri hranilnici v uradnih uradnih urah brez plačila. Občinstvo naj pridno sega po njih in jih prilepja na pisma!